

PROJEKAT EKO BIH

Finansira
Evropska unija

Centar za
životnu sredinu

cee
centar za ekologiju i energiju

UDRUŽENJE
AARHUS
CENTAR U BIH

eKO
BIH

5	Šta je Eko BiH mreža?
7	Partneri Eko BiH mreže
7	Donatori Eko BiH mreže
9	Sastanci članica
11	Članice Eko BiH mreže
17	Pravna podrška i studije slučajeve
19	Učešće u izradi ESAPa
20	Voda za sve
21	Jezero Modrac i rijeka Spreča
23	Jezero Kop Šićki Brod
24	Čuvari rijeka
28	Okoliš je zakon
31	Mali grantovi
33	"Centar Dr. Stjepan Bolkaý", Olovo
35	"Planina", Teslić
37	"Bistro", Kruščica
39	"Eko forum", Zenica
41	"Eko Put", Bijeljina
43	"Eko centar", Čajniče
45	"Green team", Novi Grad
47	Saradnici
55	Promotivni materijal
63	Projektni tim

Urednici: Viktor Bjelić i Dragana Skenderija

Dizajn: Aleksandar Saša Škorić

.....
Ova publikacija je napravljena uz finansijsku podršku Evropske unije.
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost udruženja Eko - BiH
i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

EKO BIH

Šta je Eko BiH mreža?

Ekološka udruženja u Bosni i Hercegovini ključna su za praćenje stanja životne sredine, unapređenje i provođenje zakona kojima se štite najznačajniji prirodni resursi.

Od 2002. godine, kada je pokrenuta Eko BiH mreža, koja je podrazumijevala elektronsko umrežavanje i razmjenu informacija između ekoloških udruženja u BiH, Centar za životnu sredinu radi na umrežavanju ekoloških organizacija u Bosni i Hercegovini.

Od 2012. godine aktivna je neformalna Eko BiH mreža koja okuplja oko 30 ekoloških organizacija iz cijele države. Cilj ove mreže je razmjena informacija, zajednički rad, jačanje kapaciteta i međusobna podrška.

Članice Eko BiH mreže razvijaju zajedničku strategiju i jedinstveno djeluju kada je riječ o ključnim problemima koji se tiču zaštite životne sredine u BiH.

Partneri Eko BiH mreže

Donatori Eko BiH mreže

Evropska unija

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Sastanci članica

Sastanak članica Eko BiH mreže je organizovan u martu 2019. godine na kojem su predstavljeni planovi za aktivnosti u okviru projekta "Eko BiH" za tri kampanje i program malih grantova, izvršen izbor članova Koordinacionog odbora Eko BiH mreže te sprovedena obuka o strateškom planiranju. Obuku i radionicu o strateškom planiranju je proveo Jugoslav Jevđić, ekspert iz civilnog društva, a istoj je prisustvovao 41 predstavnik (od toga 22 muškarca i 19 žena) iz ukupno 22 članice Eko BiH mreže.

Strateško planiranje je organizovano na osnovu prioriteta koji su dobijeni iz odgovora na upitnik, odnosno analize procjene potreba članica Eko BiH mreže. Upitnik je pored pitanja o potrebama jačanja kapaciteta sadržavao pitanja i o potrebama za strateškim planiranjem.

Strateški plan Eko BiH mreže je važan za svaku organizaciju članicu jer pruža osjećaj pripadnosti, usmjerava djelovanje i ocrtava mjerljive ciljeve. Izrada Strateškog plana je takođe imala i cilj da učesnike poduči kako napraviti, implementirati, pratiti i evaluirati uspješnost predviđenih strateških ciljeva. Svakako, ovakvi sastanci i radionice predstavljaju mogućnost da se predstavnici ekoloških udruženja okupe na jednom mjestu, zajednički prodiskutuju i pošalju poruku javnosti i institucijama vlasti za aktuelna pitanja u oblasti životne sredine što je i ovaj put učinjeno u pogledu potencijalnog odlaganja radioaktivnog otpada na granici BiH.

Članice Eko BiH mreže

1 UDRUŽENJE “RESURSNI AARHUS CENTAR”

Kontakt osoba: Nina Kreševljaković
Adresa: Behdžeta Mutevelića 39, Sarajevo
E-mail: admin@aarhus.ba
WEB adresa: www.aarhus.ba
Facebook: AarhuscentaruBiH
Polja djelovanja: pružanje besplatne pravne pomoći u oblasti zaštite okoliša/životne sredine, rijeke, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, edukacija, zaštita ljudskih prava u oblasti okoliša.

2 CENTAR ZA ŽIVOTNU SREDINU

Kontakt osoba: Tihomir Dakić
Adresa: Miše Stupara 5, Banja Luka
E-mail: tihomir.dakic@czzs.org
WEB adresa: www.czzs.org
Facebook: CentarZaZivotnuSredinu
Polja djelovanja: rijeke, otpad, transport, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, biciklizam, edukacija, zaštita ljudskih prava u oblasti životne sredine.

3 MIKOLOŠKO UDRUŽENJE “MYCOBH”

Kontakt osoba: Nedim Jukić
Adresa: Olimpijska 3, Sarajevo
E-mail: amu@mycobh.com
WEB adresa: www.mycobh.com
Facebook: mycobh
Polja djelovanja: rijeke, otpad, transport, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, biciklizam, odgovorni turizam, edukacija.

4 DRUŠTVO ZA ZAŠTITU PRIRODNOG NASLIJEĐA “ARBOR MAGNA”

Kontakt osoba: Jugoslav Brujić
Adresa: Šumarski fakultet Banja Luka, Aleja Vojvode Stepe Stepanovića 75A
E-mail: arbormagna@yahoo.com
Facebook: ArborMagna
Polja djelovanja: biodiverzitet i zaštićena područja, edukacija, prirodno naslijeđe.

5 CENTAR ZA EKOLOGIJU I ENERGIJU

Kontakt osoba: Džemila Agić
Adresa: Filipa Kljajića 22, Tuzla
E-mail: ceetz@ekologija.ba
WEB adresa: http://ekologija.ba/
Facebook: centarZaEkologiju
Polja djelovanja: vode, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, biciklizam, odgovorni turizam, edukacija, okolišne politike.

6 CENTAR ZA SIGURNOST U SAOBRAĆAJU I MOBILNOST

Kontakt osoba: Emina Hadžić
Adresa: Ulica Branilaca bb, Kakanj
E-mail: m.kulovic@hotmail.com
Polja djelovanja: transport, biciklizam.

7 CENTAR ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Kontakt osoba: Emina Hadžić
Adresa: F.S.Zečevića 9, Brčko distrikt
E-mail: emujacic@cor.ba
WEB adresa: www.cor.ba
Facebook: Centar
Polja djelovanja: energija, klimatske promjene, odgovorni turizam, edukacija.

EKO ELEMENT

Kontakt osoba: Boris Jokić

Adresa: Resursni Centar Bugojno

E-mail: ekoelementbugojno@gmail.com

Facebook: EkoElement

Polja djelovanja: rijeke, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, edukacija.

EKO FORUM JELAH

Kontakt osoba: Mirano Jupić

Adresa: Ul. Titova bb, Jelah

E-mail: mirano@mail.com

Facebook: ecoforumjelah/

Polja djelovanja: rijeke, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, edukacija.

EKOLOŠKO-HUMANITARNA UDRUGA "GOTUŠA"

Kontakt osoba: Robert Oroz

Adresa: Luke-Gojevići bb, Fojnica

E-mail: ekogotusa@gmail.com

Facebook: Ekogotusa

Polja djelovanja: rijeke, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene.

EKO FORUM ZENICA

Kontakt osoba: Zlatan Alibegović

Adresa: Talić brdo 11, Zenica

E-mail: zlatan@ekoforumzenica.ba

WEB adresa: www.ekoforumzenica.ba

Facebook: ekoforumzenica

Polja djelovanja: kvalitet zraka, industrijsko zagađenje, Arhuška konvencija, zaštita ljudskih prava u oblasti okoliša, edukacija.

UDRUŽENJE ZA ZAŠTITU I UNAPREĐENJE OKOLIŠA, PRIRODE I ZDRAVLJA – EKOTIM

Kontakt osoba: Rijad Tikveša

Adresa: Grbavička 50, Sarajevo

E-mail: rijad@ekotim.net

WEB adresa: www.ekotim.net

Facebook: ekotim.net

Polja djelovanja: rijeke, otpad, transport, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, edukacija, minska polja ponekad.

GREEN TEAM

Kontakt osoba: Mladen Trninić

Adresa: Karađorđa Petrovića 74, Novi Grad

E-mail: greenteamcentar@gmail.com

WEB adresa: <http://www.gt-centar.com/>

Facebook: greenteam.ng

Polja djelovanja: rijeke, otpad, edukacija, ostali društveno korisni aktivizmi.

NAUČNO-UMJETNIČKO UDRUŽENJE "LABORATORIUM"

Kontakt osoba: Muris Halilović

Adresa: Kuća Plamena Mira,

Šetalište Slana Banja bb, Tuzla

E-mail: laboratorijum.tk@gmail.com

WEB adresa: www.laboratorijum.ba

Facebook: laboratorijumtuzla

Polja djelovanja: edukacija, nauka i umjetnost.

LIR EVOLUCIJA**Kontakt osoba:** Medina Garić**Adresa:** Petra Kočića 1c, Banja Luka**E-mail:** office@lir.ba**WEB adresa:** <http://lir.ba/>**Facebook:** LIR-Evolution-376011329491355**Polja djelovanja:** rijeke, otpad, transport, energija i klimatske promjene, biciklizam, edukacija, ruralni razvoj, podrška MSP, zaštita životne sredine.**PD "GLASINAC"****Kontakt osoba:** Vera Mijatović**Adresa:** Glasinačka broj 13, Glasinac**E-mail:** pdglasinac@gmail.com**WEB adresa:** <http://www.pd-glasinac.com/>**Facebook:** pd.glasinac.sokolac**Polja djelovanja:** biodiverzitet i zaštićena područja, biciklizam.**UDRUŽENJE MLADIH ZA PROMOCIJU EKO I ALTERNATIVNE KULTURE "PRIRODA I DRUŠTVO"****Kontakt osoba:** Majda Ibraković**Adresa:** Juraja Neidharta 16, Zenica**E-mail:** ibrakovic.majda@gmail.com**Facebook:** Društeniprirodnjaci**Polja djelovanja:** otpad, transport, biciklizam, edukacija, manifestacije-festivali, alt. muzika, grassroots, alternativna DIY kultura.**CENTAR ZA KRŠ I SPELEOLOGIJU****Kontakt osoba:** Jasminko Mulaomerović**Adresa:** Branilaca Sarajeva 30, Sarajevo**E-mail:** info@centarzakrs.ba**WEB adresa:** www.centarzakrs.ba**Facebook:** centarzakrs**Polja djelovanja:** transport, biodiverzitet i zaštićena područja, odgovorni turizam.**OKC "BOSNA ART" STJEPAN POLJE****Kontakt osoba:** Almir Beganović**Adresa:** Polje bb, Stjepan Polje**E-mail:** almir_uco@hotmail.com**Facebook:** okcbosnaart**UG "PLANINA"****Kontakt osoba:** Jadranko Stanković**Adresa:** Gomjenica 321, Teslić**E-mail:** stankovic76jadranko@gmail.com**Facebook:** UGPlaninaTeslic**Polja djelovanja:** edukacija, biodiverzitet i zaštićena područja, rijeke, otpad.**CRVENA****Kontakt osoba:** Alma Midžić**Adresa:** Augusta Brauna 14, Sarajevo**E-mail:** info@crvena.ba**WEB adresa:** <http://www.crvena.ba/>**Facebook:** crvena.ba**Polja djelovanja:** rijeke, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, odgovorni turizam, edukacija, zajednička dobra (commons), učešće građana u odlučivanju/participacija, ekstraktivizam.**KOALICIJA BEZ KRZNA****Kontakt osoba:** Maida Šabeta**Adresa:** Zagrebačka 29, Sarajevo**E-mail:** sabeta.maida@gmail.com**Facebook:** nekrznu**Polja djelovanja:** rijeke, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, odgovorni turizam, zaštita industrijskih životinja.

23 UDRUŽENJE STUDENATA BIOLOGIJE U BIH

Kontakt osoba: Berina Vrhovac

Adresa: Zmaja od Bosne 33-35

E-mail: usbbih@gmail.com

Facebook: UdruzenjeStudenataBiologijeBiH/

Polja djelovanja: biodiverzitet i zaštićena područja, klimatske promjene, edukacija.

24 UDRUŽENJE ZA ZAŠTITU PRIRODE I BIODIVERZITETA "VIA NATURAE"

Kontakt osoba: Jasmina Kamberović

Adresa: Mujezinovići 161, Šerići, Živinice

E-mail: ngovianaturae@gmail.com

Facebook: NGOViaNaturae

Polja djelovanja: rijeke, biodiverzitet i zaštićena područja, odgovorni turizam, edukacija.

25 CENTAR ZA MARINSKU I SLATKOVODNU BIOLOGIJU SHARKLAB ADRIA

Kontakt osoba: Adla Kahrić

Adresa: Parmolinska 16

E-mail: office@sharklab-adria.org

Facebook: Sharklab

Polja djelovanja: rijeke, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, edukacija, ostalo marinska biologija, patohistologija.

26 SPORTSKO RIBOLOVNOG DRUŠTVA SRD "SMUĐ"

Kontakt osoba: Alen Nuhić

Adresa: Armije BiH, Lukavac

E-mail: alen.nuhic1981@gmail.com

Facebook: groups/1423690087882236/

27 UDRUŽENJE MLADIH "LABUD"

Kontakt osoba: Alen Nuhić

Adresa: Armije BiH, Lukavac

E-mail: ug_labud_mos@hotmail.com

Facebook: groups/1423690087882236

28 EKO AKCIJA

Kontakt osoba: Anes Podić

Adresa: Trg Barcelone 5

E-mail: info@ekoakcija.org

WEB adresa: <http://www.ekoakcija.org/>

Facebook: Ekoakcija

Polja djelovanja: aktivizam, očuvanje okoliša.

29 FOUNDATION ATELIER FOR COMMUNITY TRANSFORMATION - ACT

Kontakt osoba: Lejla Kusturica, Marsela Pećanac

Adresa: Mošćanica 19, Sarajevo

E-mail: lejlakusturica20@gmail.com,

marsela.pecanac@gmail.com,

suncica.kovacevic.97@gmail.com

Facebook: jaBiHdatecem

Polja djelovanja: Rijeke/voda, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, edukacija o životnoj sredini.

30 ECOTOUR STOLAC

Kontakt osoba: Asim Pitić

Adresa: Vlatka Mačeka, Stolac

E-mail: ecotour.stolac@gmail.com

Facebook: EcoTOUR.Stolac

Polja djelovanja: zaštita očuvanje i obnova biljnog i životinjskog svijeta, prirodne baštine i kulturno historijskih spomenika, razvoj turizma.

31 GEOPA ZENICA

Kontakt osoba: Said Bečić

Adresa: Dr Čire Truhelke

E-mail: geopa.zenica@hotmail.com,

geopa.zenica@mail.com

WEB adresa: <http://geopazenica.com.ba/>

Facebook: EcoTOUR.Stolac

Polja djelovanja: promocija obnovljivih izvora energije, edukacija o zaštiti okoliša, primjene mjera energetske efikasnosti.

32 CENTAR DR. STJEPAN BOLKAY

Kontakt osoba: Saudin Merdan

Adresa: Klinčići bb, Olovo

E-mail: merdan.saudin@gmail.com

Facebook: CentarBolkay

Polja djelovanja: rijeke/voda, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, edukacija o životnoj sredini.

33 EKOLO – LONČARI

Kontakt osoba: Dobro Vasić

Adresa: Vuka Karadžića 27, Lončari

E-mail: dobro.vasic@gmail.com

Polja djelovanja: rijeke, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, odgovorni turizam, edukacija.

34 EKO HABITAT

Kontakt osoba: Mirela Mekić Borović

Adresa: Jusufa Duhovića 2

E-mail: udruzenje.eko.habitat@gmail.com

Facebook: eko.habitat.bpk

Polja djelovanja: rijeke/voda, biodiverzitet i zaštićena područja, biciklizam, edukacija o životnoj sredini.

35 JER NAS SE TIČE

Kontakt osoba: Omer Hujdur

Adresa: Vrapčići bb

E-mail: jernassetice@gmail.com

Facebook: jernasseticemostar

Polja djelovanja: rijeke/voda, otpad.

36 KORIJENI

Kontakt osoba: Aleksandar Krsić

Adresa: Trg Draže Mihailovića bb

E-mail: korijeniug@gmail.com

Facebook: KorijeniUgljevik

Polja djelovanja: biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, biciklizam, odgovorni turizam, edukacija o životnoj sredini.

37 SED "ORLOVAČA"

Kontakt osoba: Mladen Samardžić

Adresa: Srpskih Ratnika 4

E-mail: sedorlovaca@gmail.com

Facebook: orlovaca.sed/

Polja djelovanja: rijeke/voda, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, odgovorni turizam, edukacija o životnoj sredini.

38 BISTRO

Kontakt osoba: Amela Zukan

Adresa: Kruščica bb

E-mail: hrabre.zene.kruscice@gmail.com

Facebook: eko.bistro

Polja djelovanja: rijeke/voda, otpad, biodiverzitet i zaštićena područja, energija i klimatske promjene, biciklizam, odgovorni turizam, edukacija o životnoj sredini.

Pravna podrška i studije slučajeja

U posljednjih desetak godina projektni partneri djeluju kao mreža Arhus centara u Bosni i Hercegovini čija uloga je da pružaju informacije o životnoj sredini i mogućnostima za učešće javnosti. Pravna i stručna podrška za građane i organizacije civilnog društva podrazumijeva besplatno savjetovanje o pitanjima životne sredine, posebno u pravnim poslovima. Organizacije civilnog društva i lokalne zajednice u Bosni i Hercegovini, koje se bave zaštitom životne sredine, suočeni su sa sve većim pritiskom u vidu prijetnji, zastrašivanja i pravnih ili administrativnih prepreka od strane vlasti i pojedinaca iz privatnog sektora. Ovo je dio globalnog fenomena napada na branitelje ljudskih prava u oblasti životne sredine. Uloga Arhus centara kroz projekat Eko BiH je pružanje pravne podrške, konsultacije i pomoć članicama i drugim neformalnim grupama u organizovanju okruglih stolova i sastanaka sa različitim zainteresovanim stranama, te prikupljanje informacija i pomoć u pripremi pravnih postupaka. Ova aktivnost je direktno ojačala znanje i sposobnosti organizacija da adekvatno reaguju na procese koji utiču na lokalnu i bosanskohercegovačku životnu sredinu.

Eko BiH projekat je kroz besplatnu stručnu i pravnu podršku građanima i njihovim udruženjima, prikupljanje dodatnih informacija, prijavljivanje slučaja nadležnim organima i drugim načinima ostvarivanja prava na zdravu životnu sredinu/okoliš ostvarila preko 300 konsultacija sa različitim civilnim inicijativama i organizacijama. Konsultacije i pravne radnje su osnov za izradu studija slučajeja od kojih je izdvojen dio takvih slučajeja i objavljen na internet stranici www.ekobih.net sa ciljem da posluže kao primjer i inspiracija drugim udruženjima i građanima.

Eko BiH mreža se bavi pitanjima zaštite životne sredine/okoliša u skladu sa Arhuskom konvencijom i NE OBAVLJA poslove ekološke ili komunalne policije i inspekcije.

BiH ESAP 2030+
Bosnia and Herzegovina Environmental Strategy and Action Plan 2030+

HOME ABOUT + NEWS + E-CONSULTATION

ABOUT THE PROJECT

Development of the Environmental Strategy and Action Plan of Bosnia and Herzegovina

SEI is supporting Bosnia and Herzegovina in the development of their environmental strategy.

The BiH ESAP 2030+ will provide a long-term framework for environmental policy, allowing for coherent environmental planning and implementation across BiH. It will be a critical tool for relevant authorities to ensure environmental sustainability and improve the quality of life and well-being for current and future generations.

[Learn More](#)

Učešće u izradi ESAPa

Predstavnici Centra za životnu sredinu i Aarhus centra Sarajevo su prije početka projekta ESAP 2030+ održali sastanke sa predstavnicima resornih entitetskih ministarstava i Štokholmskog ekološkog instituta (SEI) koji je voditelj izrade Strategije i akcionog plana zaštite životne sredine za Bosnu i Hercegovinu, sa ciljem aktivnog uključivanja udruženja u proces izrade ovih važnih dokumenata. Pored toga što su obezbijedili aktivno učešće predstavnika Eko BiH u tematskim radnim grupama, predstavnici Centra za životnu sredinu i Aarhus centra Sarajevo su uspjeli da izlobiraju i omoguće izradu Strateške procjene na životnu sredinu ove strategije. Iako strateška procjena nije bila predviđena projektnim zadatkom, predstavnici SEI su se složili da je to dobra praksa, ali i zakonska obaveza kada su u pitanju strategije, programi i planovi koji mogu imati uticaj na životnu sredinu.

Kroz rad u radnim grupama, predstavnici Eko BiH mreže su dali značajan doprinos svojim aktivnim učešćem, komentarima i sugestijama te često reagovali na neambiciozno postavljene ciljeve i prijedloge koji su u suprotnosti sa ciljevima Evropske unije i međunarodnim obavezama koje je Bosna i Hercegovina preuzela. Iako proces izrade ESAP 2030 + još nije završen, te se ne zna kakva će konačna verzija biti, projekat Eko BiH i partneri su postigli veliki uspjeh da promjene i unaprijede sam tok i način izrade, a svojim učešćem svakako doprinijeli kvalitetu ove strategije i akcionog plana.

VODA ZA SVE

Kampanja "Voda za sve!" se odnosi na industrijsko zagađenje voda. U fokusu kampanje su rijeka Spreča, jezero Modrac i jezero Kop Šićki Brod.

Jezero Modrac i rijeka Spreča

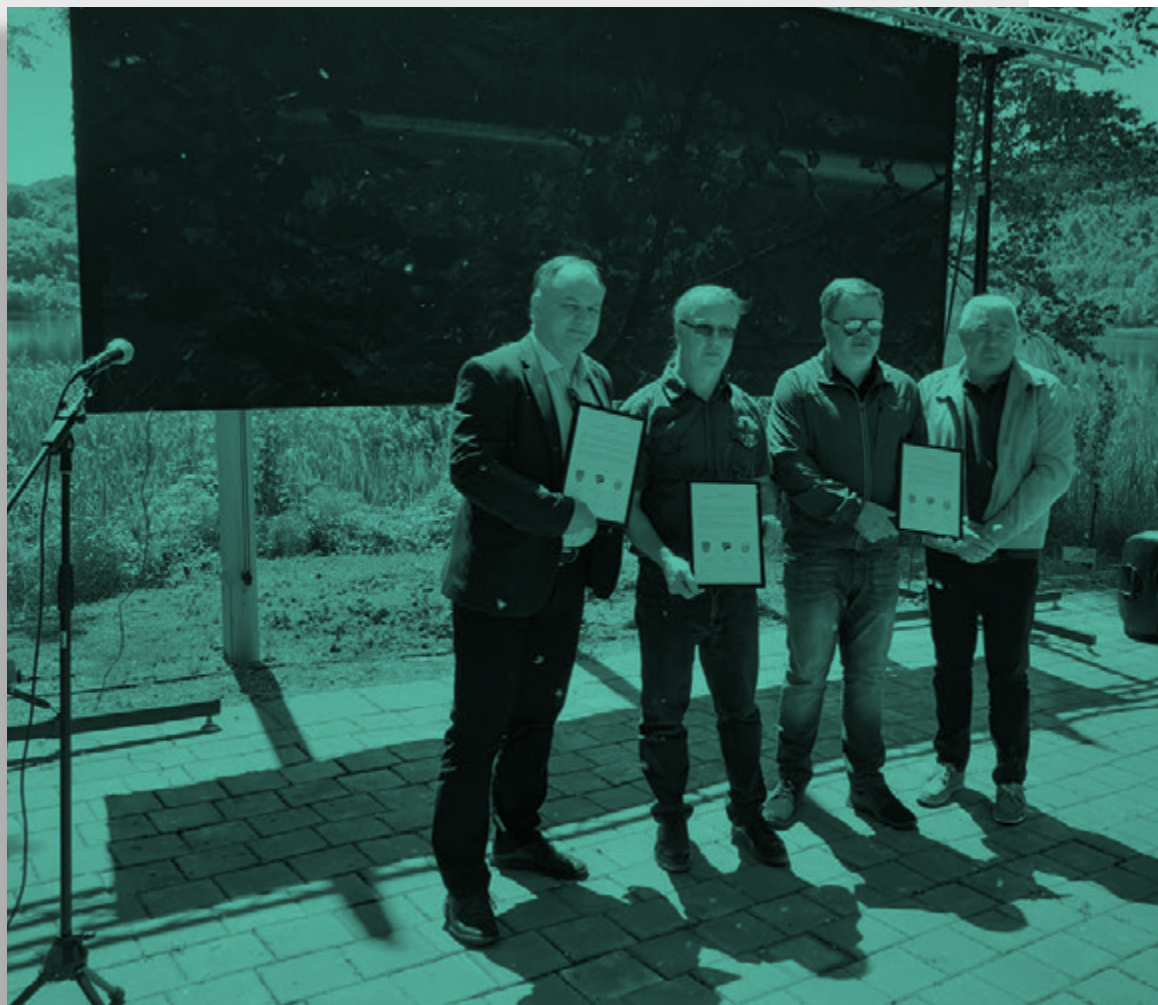
Autorica: Amra Skramončin

U cilju podizanja svijesti javnosti i nadležnih institucija o problemu zagađenja jezera Modrac čiju vodu građani Tuzle i Lukavca koriste za piće i rijeke Spreče, urađen je video na kojem su izjave dali predstavnici akademske zajednice koji je govorio o zagađenju ovih vodnih tijela, doktorica sa UKC Tuzla koja je govorila o istraživanju koje je dokazalo da mnogo više ljudi obolijeva od adenokarcinoma u donjem slivu rijeke Spreče gdje je zagađenje veliko u odnosu na gornji sliv i predstavnika ribolovaca koji je govorio o njihovoj borbi sa zagađenjem rijeke Spreče. 25.09.2019. godine smo organizovali i obilježavanje Dana rijeke Spreče na kojem su učešće uzeli predstavnici 8 škola i 6 općina iz oba entiteta BiH. Pored svečanog programa kojeg su pripremili učenici, organizirana je i sadnja drveća, a prvo stablo su zajednički posadili načelnici općina Kalesije i Osmaka što je simbolično značilo zajednički rad na zaštiti rijeke Spreče, obzirom da je ova rijeka u nekim dijelovima granica između entiteta što njenu zaštitu čini kompleksnijom.

U okviru kampanje su urađene i tri studije: „Analiza zakonske legislative u BiH i preporuke za unapređenje“, „Analiza fizičko-hemijskih parametara i prisustva teških metala u rijeci Spreči i jezeru Modrac“ i „Analiza zagađenja jezera Modrac i rijeka Spreče i Turije“. Za sve studije su organizovane javne prezentacije na kojima su učešće uzeli predstavnici federalnih i kantonalnih institucija, inspekcije, lokalnih vlasti, akademske zajednice, OCD-a, građana i medija.

Prijavljivali smo inspekciji i prekomjerno zagađenje rijeke Spreče. Zbog učestalih prijava o incidentnim zagađenjima na rijeci Spreči, Agencija za vodno područje rijeke Save je počela mjesečno vršiti operativni monitoring ove rijeke.

Jezero Kop Šićki Brod

Obzirom na namjere EP BiH da na području jezera Kop Šićki Brod odlaže šljaku i pepeo što bi trajno zagadilo ovaj veoma važan resurs vode, provedene su određene aktivnosti u cilju podizanja svijesti javnosti i iskazivanja nezadovoljstva lokalnih vlasti i stanovništva.

U saradnji sa lokalnom zajednicom smo organizovali proteste na kojima su protivljenje odlagalištu šljake i pepela javno iskazali predstavnici Grada Tuzla i Općine Lukavac, kao i lokalno stanovništvo. Takođe, pripremljene su i poslane primjedbe na Prostorni plan Tuzlanskog kantona.

Urađen je i video u kojem se govorilo o važnosti zaštite jezera Kop. Tako su na videu govorili gradonačelnik Tuzle, načelnik Lukavca, predstavnici akademske zajednice i lokalni aktivisti.

Nakon mnogo lobiranja i drugih aktivnosti na zaštiti ovog područja, krajem aprila 2021. godine su konačno usvojene Izmjene i dopune Prostornog plana do 2025., odnosno amandmani kojima je traženo da prostor Šićki Brod bude u cjelosti zona za sport i rekreaciju. Umjesto planiranih 210 hektara, zaštićeni prostor je zaokružen na cjelokupnih 296 hektara.

Na Svjetski dan zaštite okoliša, 5. juna 2021. godine, na jezeru Kop smo organizovali manifestaciju pod nazivom "Priroda pobjeđuje". Kako bi dodatno ojačali zajedničke napore u očuvanju ovog prostora, predstavnici izvršne i zakonodavne vlasti Tuzlanskog kantona, Grada Tuzla te Općine Lukavac potpisali su i Deklaraciju "Za zaštitu i očuvanje sportsko-rekreacione zone Šićki Brod" koju smo pripremili za ovu priliku i na taj način se dodatno obavezali da će nastaviti rad na zaštiti ovog područja. Sve aktivnosti kampanje su bile praćene velikim interesovanjem medija.

ČUVARI RIJEKA

Kampanja Čuvari rijeka je započela sa osnivanjem Koalicije za zaštitu rijeka Bosne i Hercegovine u junu 2016. godine.

Bosna i Hercegovina je jedna od posljednjih zemalja u Evropi sa visokokvalitetnom pijaćom vodom, ali planovi za izgradnju više od 500 hidroelektrana ugrožavaju pravo građana na ovaj resurs. Mnogim postrojenjima se protive lokalne zajednice, naučnici i šira javnost, a Centar za životnu sredinu je pomogao da se osnuje Koalicija za zaštitu rijeka Bosne i Hercegovine, koju čini preko 30 organizacija civilnog društva. Uloga CZSS u ovom projektu i ovoj kampanji je bila da koordiniše lokalne inicijative, da ih udruži i da ojača njihov glas pružanjem savjeta i podrške o pravnim alatima, saradnji sa medijima, saradnji sa naučnicima i vođenju kampanja.

Koalicija za zaštitu rijeka BiH je nastala kao potreba velikog broja aktivista i udruženja da svoju borbu osnaže i da se udruže kako bi mogli napraviti veći pritisak ka nadležnim institucijama i investitorima. Kroz kampanju se želi ukazati na štetnost izgradnje (malih) hidroelektrana kako na biljni i životinjski svijet tako i na živote ljudi koji žive na obalama rijeka.

Tokom trajanja ovog projekta održano je nekoliko sastanaka Koalicije, uživo i online. Prvi sastanak Koalicije koji je bio podržan od strane Eko BiH projekta održan je u junu 2019. godine u Jablanici. Pored edukativnog dijela sastanka, koji je bio fokusiran na jačanje kapaciteta članica Koalicije za zaštitu rijeka BiH u pogledu organizovanja protesta i građanske neposlušnosti prilikom javnih akcija, cilj je bio i da se pruži podrška građanima Jablanice u njihovoj borbi za rijeku Doljanku. Drugi sastanak Koalicije je održan u novembru 2020. godine u online formatu zbog nemogućnosti okupljanja uživo zbog pandemije Korona virusa. Tom prilikom smo posvetili više pažnje našoj internoj i eksternoj komunikaciji. Treći sastanak održan je u junu 2021. godine u Kruščici gdje smo željeli da još jednom pružimo podršku za spas rijeke Kruščice.

U 2019. godini održane su dvije akcije u Sarajevu. Prva akcija je bila u julu, a tim povodom su članice poslale poruku investitorima i vlastima da nijednu rijeku u BiH neće prepustiti u ruke privatnog kapitala i profita.

Druga akcija je bila u septembru kada smo obilježili Svjetski dan rijeka i izložili fotografije suvih korita rijeka na kojima se nalaze izgrađeni vodozahvati hidroelektrana. Pozvali smo nadležne agencije, ustanove, ministarstva i eksperte bioloških i hidroloških nauka da se što hitnije posvete rješavanju problema ekološki prihvatljivog protoka u BiH, provedu neophodna istraživanja i analize, te izrade Pravilnik o ekološki prihvatljivom protoku koji će biti primjenjiv. Naredne dvije godine smo većinom pružali podršku akcijama koje su organizovali aktivisti za rijeke Bjelava, Neretvica, Rzav, Kasindolska, Ugar. Pored moralne i savjetodavne podrške pružali smo i pravnu pomoć. U septembru 2020. godine smo u Sarajevu ispred zgrade Vlade FBiH organizovali protest povodom nerealizacije Zaključka o zabrani izgradnje MHE na teritoriji FBiH (više o Zaključku u nastavku teksta).

Međunarodna konferencija “Pravni i praktični alati za zaštitu rijeka Zapadnog Balkana i njihovih ljudi” održana je u septembru 2019. godine u Sarajevu. Ova konferencija je bila reakcija na kontinuirano pregrađivanje divljih rijeka na Zapadnom Balkanu hidroelektranama. Tom

prilikom je donesena “Deklaracija o zaštiti rijeka Zapadnog Balkana”. Učesnici konferencije apelovali su na efikasnu ekološku demokratiju i poštivanje nacionalnog, EU i međunarodnog zakonodavstva.

Dva važna datuma tokom trajanja ove kampanje i projekta su 23. jun 2020. godine i 17. februar 2021. godine. Prvi datum je vezan za usvajanje Deklaracije o zaštiti rijeka i Zaključka o potpunoj zabrani gradnje malih hidroelektrana na cijeloj teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u Predstavničkom domu Parlamenta FBiH.

Drugi datum je vezan za usvajanje Deklaracije o zaštiti rijeka u Narodnoj skupštini Republike Srpske. Obje Deklaracije bazirane su na zaključcima i preporukama Deklaracije o zaštiti rijeka Zapadnog Balkana koja je donesena na gore pomenutoj međunarodnoj konferenciji.

U ljeto 2020. godine smo snimili film “Čuvari rijeka”. Filmska ekipa obišla je 20 rijeka u Bosni i Hercegovini. Film prikazuje borbu ekoloških aktivista protiv izgradnje

malih hidroelektrana na rijekama te svakodnevne probleme sa kojima se oni susreću. Film je premijerno prikazan na BHTV1. novembra 2020. godine, a možete ga pronaći na Youtube kanalu Eko BiH.

U postupku javnog uvida na Nacrt Zakona o obnovljivim izvorima energije Republike Srpske uočili smo potrebu za informisanjem, edukacijom javnosti i uključivanjem stručnjaka, organizacija civilnog društva i javnosti. Smatrali smo da je tokom javne rasprave o Nacrtu Zakona izuzetno važno pripremiti kvalitetne i realne komentare i sugestije, zbog čega smo angažovali grupu ekonomskih, pravnih i energetskih stručnjaka. Njihov zadatak je bio da izvrše uporednu analizu Zakona sa sličnim iz zemalja EU, pripreme komentare, sugestije i amandmane na Nacrt, pruže stručnu podršku Eko BiH timu. Ovu aktivnost pratila je snažna medijska kampanja i poziv javnosti da se uključi u komentarisanje. Kampanja je obuhvatala bilborde, promociju na društvenim mrežama i video animaciju.

Jedan od najkontroverznijih projekata je HES Gornja Neretva koji se sastoji od sedam malih hidroelektrana na najčistijem dijelu rijeke Neretve. CZZS je pokrenuo više upravnih sporova u vezi sa ovim slučajem, ali kako nije sprovedeno istraživanje biodiverziteta u poslednjih 30 godina, postojala je potreba da se odredi nulto stanje životne sredine.

Angažovali smo grupu bioloških stručnjaka koji su sprovedli istraživanja radi utvrđivanja postojanja i statusa vrijednih prirodnih vrsta sa Evropske crvene liste. Rezultati ovih istraživanja će se koristiti u postupku proglašenja zaštite ovog područja, daljim sudskim

postupcima, kampanji i praćenju uticaja projekta HES Gornja Neretva. Tokom istraživanja, TV ekipa je snimila kratki film o rijeci Neretvi iz ugla lokalnog stanovništva, stručnjaka i ekologa. Film smo emitovali putem društvenih mreža. Bitno je napomenuti da su Centar za životnu sredinu, Aarhus centar Sarajevo, Riverwatch, Euronatur, ClientEarth i CEE Bankwatch mreža podnijeli žalbu protiv Bosne i Hercegovine Sekretarijatu Bernske konvencije o zaštiti evropskih divljih životinja i prirodnih staništa zbog nedostatka zaštite gornjeg toka rijeke Neretva od planiranih osam hidroenergetskih objekata.

Vlada Republike Srpske je u septembru 2021. godine donijela Odluku o proglašenju Spomenika prirode "Vrela Sane" za čiju zaštitu je Centar za životnu sredinu pokrenuo inicijativu krajem januara 2019. godine. Ovom odlukom proglašava se 3,2 km² zaštićenog područja koje obuhvata tri karstna vrela rijeke Sane, donji tok rijeke Korane i pećina Mračaj, kao spomenik prirode, pod nazivom Spomenik prirode „Vrela Sane“. Centar za životnu sredinu je pored inicijative za zaštitu vrela Sane podnio i inicijativu za zaštitu nizvodnog dijela rijeke Sane, poznatog pod nazivom "kanjon Prizren Grad", te na oba ova lokaliteta sproveo biološka istraživanja čiji podaci se koriste za izradu Studije zaštite.

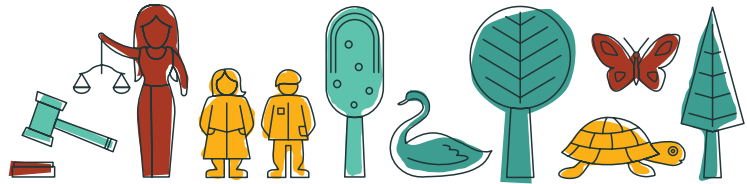
Sve vijesti možete pronaći na www.ekobih.net, www.rijekebih.org i na Facebook stranicama Eko BiH i Koalicija za zaštitu rijeka BiH.

OKOLIŠ JE ZAKON

“OKOLIŠ JE ZAKON” - potpiši i ti! je kampanja u sklopu Inicijative za usvajanje Prijedloga Zakona o zaštiti okoliša Federacije Bosne i Hercegovine, a čiji je cilj bio ubrzanje procesa usvajanja ovog prijedloga. U sklopu kampanje je vršeno prikupljanje potpisa građana te su održana i dva okrugla stola na ovu temu.

Autorica: Emina Veljović

Riječ je o krovnom zakonu za regulisanje okolišne problematike, a nužan je i za lakše usklađivanje federalne okolišne regulative sa EU pravnom stečevinom. Podsjećamo, 2019. godine, tokom pete redovne sjednice Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, Prijedlog zakona o zaštiti okoliša FBiH je bio usvojen i to neposredno nakon što su inicijativu za usvajanje Prijedloga Zakona o zaštiti okoliša FBiH, sa pratećim amandmanima, pokrenuli Udruženje "Resursni Aarhus centar u BiH," (AC Sarajevo), Centar za životnu sredinu (CZZS) i Centar za ekologiju i energiju (CEE) u sklopu "Eko BiH" projekta. Tokom dnevnih akcija prikupljanja potpisa, više od 1000 građana Sarajeva, Zenice, Kaknja, Tuzle, Jablanice i Mostara je potpisivanjem Inicijative poručilo da je bolja zaštita okoliša u BiH prijeko potrebna. Uvažen je značajan doprinos navedenih organizacija i ostalih članica Eko BiH mreže prilikom pripreme i predlaganja 11 dodatnih amandmana na prijedlog Zakona, od kojih je Vlada FBiH prihvatila pet, a zatim i Predstavnički dom Parlamenta FBiH.

Međutim, Dom naroda Parlamenta FBiH i nakon dostavljanja mnogobrojnih urgencija od strane Eko BiH mreže tokom 2019. i 2020. godine, nije stavio na dnevni red Prijedlog ovog Zakona. Iz tog razloga, 5. juna, 2020. godine za Svjetski dan zaštite okoliša, AC Sarajevo je organizovao mirne proteste ispred zgrade Parlamenta FBiH, kako bi pozvao delegate Doma naroda da konačno uvrste Prijedlog ovog zakona na dnevni red, a zatim ga i usvoje. Organizovan je i okrugli stol na temu: "Glasaj za okoliš!" sa ciljem skretanja pažnje građana da prilikom lokalnih izbora 2020. godine uzimaju u obzir one kandidate koji zaista imaju namjeru unaprijediti i zaštititi okoliš. Posljednje mirno okupljanje je održano krajem decembra 2020. godine tokom prvog zasjedanja osme sjednice Doma naroda Parlamenta FBiH. Novi Zakon o zaštiti okoliša FBiH je konačno usvojen početkom 2021. godine!

Krajem 2021. godine AC Sarajevo je također u sklopu projekta pokrenuo i visibility kampanju vezano za usklađivanja okolišnih strategija, a koje se izrađuju kroz projekat ESAP 2030+ na sva četiri upravna nivoa (državni, dva entitetska te Brčko distrikt). U sklopu šire kampanje Eko BiH projekta: Strategija zaštite životne sredine je put ka Evropskoj uniji, putem visibility kampanje se radilo na urgiranju poštivanja sve jačeg apela građana BiH za zabranu izgradnje i podsticanje izgradnje malih hidroelektrana (MHE), a što je u skladu i sa posljednjim zakonskim izmjenama u FBiH i RS-u.

Naime, članice Eko BiH mreže, a naročito AC Sarajevo i CZZS su dali značajan doprinos u sklopu radnih grupa tematskih cjelina poput "Voda", "Biodiverzitet" i sl. unutar ESAP 2030+ projekta, gdje su naročito istakli problem izgradnje MHE u BiH, te na ovaj način nametnuli strateško rješavanje ovog pitanja tokom pripreme entitetskih, okolišnih strategija. Uz pomoć ove visibility kampanje, izvršen je značajan pritisak te su izrađivači okolišnih strategija već uvažili mnogobrojne komentare članica Eko BiH mreže.

EKO BIH MREŽA

VIJESTI

STUDIJE SLUČAJA ▾

PRIJAVI SLUČAJ

MULTIM

Eko-BiH: Otvoren poziv za podnošenje projektnih prijedloga

Finansira Evropska unija

TRANSITION

Ministry of Energy, Mineral Resources and Water

**POZIV
ZA PODNOŠENJE PROJEKTNIH PRIJEDLOGA**
za finansiranje u sklopu grant podrške projektima organizacijama - članicama
"Eko-BiH" mreže koje su registrovane u Bosni i Hercegovini

Implementing
partners

Centar za
životnu sredinu

UDRUŽENJE
AARHUS
CENTAR U BIH

cee
centar za ekologiju i energiju

Partner from
Czech
Republic

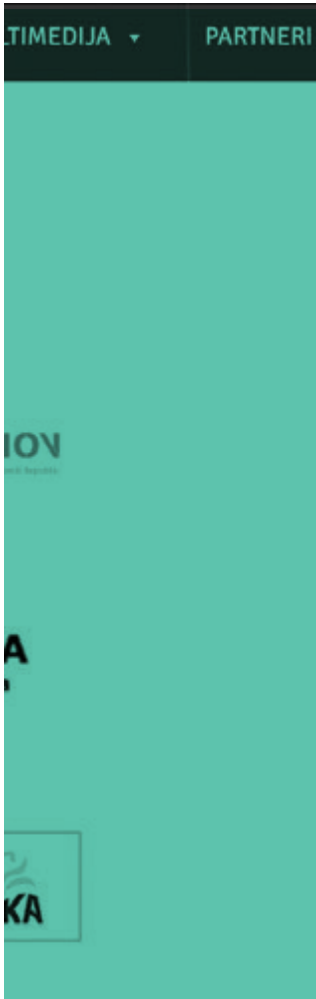
Mali grantovi

Kroz Eko BiH projekat smo dodijelili sedam grantova sljedećim organizacijama: "Centar Dr. Stjepan Bolkey" iz Olova, "Planina" iz Teslića, "Bistro" iz Kruščice, "Eko forum" iz Zenice, "Eko Put" iz Bijeljine, "Eko centar" iz Čajniča, "Green team" iz Novog Grada.

Poziv za podnošenje projektnih prijedloga za finansiranje u sklopu grant podrške projektima organizacijama bio je namijenjen članicama Eko BiH mreže koje su registrovane u Bosni i Hercegovini.

Navedene organizacije su dobile priliku da implementiraju lokalne kampanje ili projekte u oblasti održive energije, ublažavanja klimatskih promjena, transporta i prirodnih resursa. Pored toga, dobile su mentorstvo projektnih partnera te su održana dva treninga. Jedan trening je bio vezan za izradu punih projektnih prijedloga, a drugi trening za monitoring i evaluaciju i administrativno-finansijsko vođenje projekata.

Projekti su morali odražavati ciljeve iz pojedinačnih strateških planova i/ili strateškog okvira Eko BiH mreže.

"Centar Dr. Stjepan Bolkay", Olovo

Naziv projekta

Očuvanje i zaštita izvora i kanjona rijeke Orlje.

Cilj projekta

Pokretanje formalne inicijative za izradu prijedloga zakonskog okvira zaštite područja izvora i kanjona rijeke Orlje i konkretnih koraka neophodnih za razvoj i očuvanje tog područja.

Rezultati projekta

Sprovođenje preliminarnih istraživanja biodiverziteta područja kanjona Orlje i objavljivanje publikacije rezultata istraživanja sa ciljem nastavka borbe protiv izgradnje MHE.

Uspješno realizovana promotivna i zagovaračka kampanja za zaštitu izvora i kanjona rijeke Orlje,

Uspostavljena saradnja sa predstavnicima lokalne uprave
Povećana svijest lokalnog stanovništva o biološkom značaju područja i potrebi zaštite istog.

Uređenje zajedničkog prostora za odmor u kanjonu Orlje.

"Planina", Teslić

Naziv projekta

Inicijativa za dodjeljivanje statusa zaštićenog prirodnog staništa, Luke - prirodno mrijestilište pastrmke.

Cilj projekta

Podnijeti formalnu inicijativu za proglašenje ribomrijestilišta Luke u smislu područja upravljanja staništem u skladu sa Prostornim planom Republike Srpske.

Aktivnosti na projektu

Promotivno zagovaračka kampanja.

Organizovanje okruglih stolova i različitih sastanaka sa relevantnim predstavnicima.

Medijska kampanja putem društvenih mreža.

Izrada formalne inicijative sa pratećom dokumentacijom
Terenske aktivnosti i izrada studije.

Priprema i podnošenje formalne inicijative za proglašenje zaštićenog područja.

UG PLANINA
Teslić

“Bistro”, Kruščica

Naziv projekta

Građanska inicijativa za formalnu zaštitu Kruščice.

Cilj projekta

Zaštita ovog lokaliteta sa vizijom održivog razvoja, ali i prostora za ekološku edukaciju budućih generacija.

Aktivnosti na projektu

Pionirski poduhvat implementacije prve Građanske inicijative u Općini Vitez uspješno ostvaren. Prikupljeno je više od potrebnih 5% potpisa građana upisanih u birački spisak ove općine – čak 2391 potpis, a podrška građana je bila iznad očekivane!

Velika podrška građana i građanki borbi za Kruščicu i predloženu građansku inicijativu za njenu formalnu zaštitu.

Ključna argumentacija i saznanja urađenih analiza prezentovani javnosti na Javnoj tribini održanoj 29.10.2020. godine.

EKO BIH MREŽA VIJESTI STUDIJE SLUČAJA ▾ PRIJAVI SLUČAJ

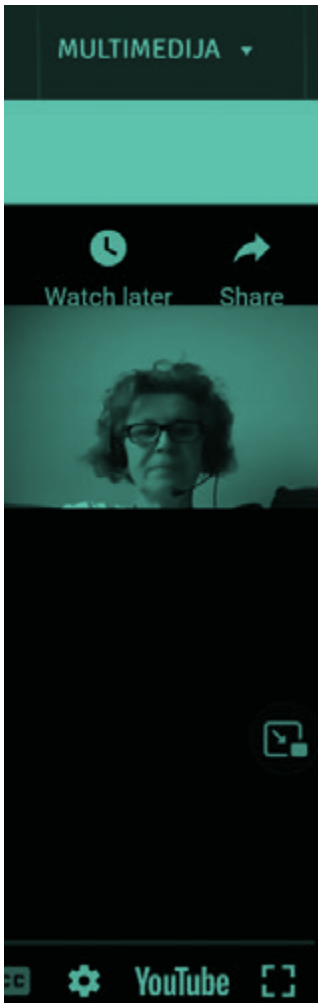
Snimak prezentacije

 Prezentacija alternativnog izvještaja o realizaciji KEAP ZDK

MORE VIDEOS

▶ 🔊 0:04 / 1:19:52

“Eko forum”, Zenica

Naziv projekta

Građanski monitoring realizacije KEAP ZDK.

Cilj projekta

Omogućiti i ojačati aktivno učešće javnosti u monitoringu dosadašnje realizacije Kantonalnog Ekološkog Akcionog Plana (KEAP) Zeničko-dobojskog kantona (ZDK) za period 2017-2025. godine.

Rezultati projekta

Organizovana javna prezentacija Izvještaja.

Učešće u radu kantonalne komisije za prostorno uređenje i okoliš.

Okrugli sto “Centar za okoliš ZDK”.

“Eko Put”, Bijeljina

Naziv projekta

Korak po korak do cilja.

Cilj projekta

Doprinos uspostavljanju zaštićenog područja donjeg toka i ušća Drine u Savu u predviđenom stepenu zaštite.

Rezultati projekta

Definisani Strateški pravci razvoja i djelovanja Eko-Vizitor centra “Jezera” za period od 2020 – 2023. godine.

Izrađen, napisan i usvojen dokument: Strategija razvoja Ekovizitor centra “Jezera” i Operativni plan 2020-2023.

Pripremljen i podnesen Akt Inicijative sa neophodnom pratećom dokumentacijom za uspostavljanje zaštićenog područja donjeg toka i ušća Drine.

Resorno ministarstvo u Vladi RS usvojilo Inicijativu i izdalo radni nalog Republičkom zavodu za izradu Studije zaštite.

“Eko centar”, Čajniče

Naziv projekta

Sisari parka prirode Cicelj i okruženja.

CIj projekta

Udruženje građana “Eko Centar” prepoznato i uključeno u procese izrade prostorno planske dokumentacije opštine Čajniče.

Rezultati projekta

U strategiji razvoja opštine Čajniče za period 2020-2027. godina prihvaćene predložene inicijative.

U strategiji opštine Čajniče za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena opštine do 2030. (SECAP) prihvaćene inicijative udruženja.

“Green team”, Novi Grad

Naziv projekta

Eko (p)okret.

Cilj projekta

Pokretanje inicijative za usvajanje rezolucije od strane SO Novi Grad kojom se definiše odlučnost u smjeru pozitivnog djelovanja ka zaštiti životne sredine.

Pokretanje inicijative za uspostavljanje funkcionalnog mehanizma za saradnju jedinice lokalne samouprave, NVO i građana u kontekstu zaštite životne sredine.

Rezultati projekta

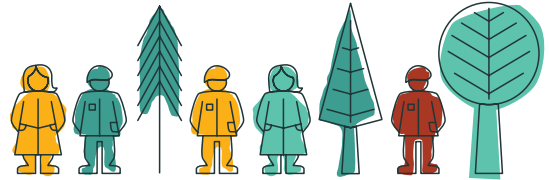
Realizovana edukativno zagovaračka kampanja.

Uspostavljanje mehanizma saradnje.

Usvojena rezolucija o zaštiti životne sredine u opštini Novi Grad.

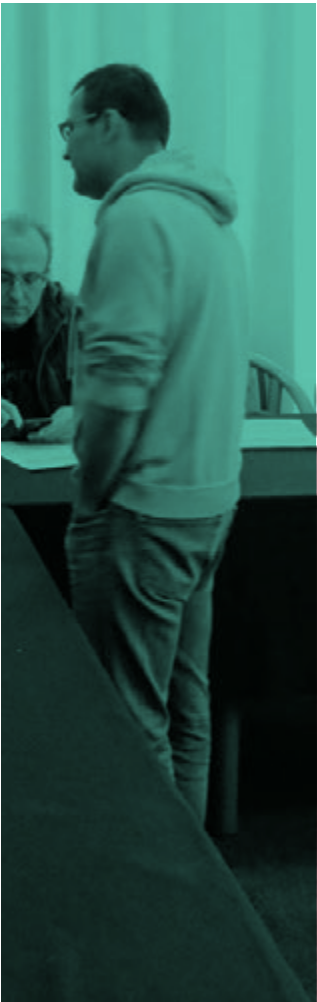

Saradnici

Implementacija ovako velikog i kompleksnog projekta, svakako bi bila otežana da nije bilo velikog broja saradnika koji su dali doprinos boljoj realizaciji aktivnosti. Iako nam je želja bila da ih sve spomenemo, izdvojili smo nekoliko njih koji su svojim strastvenim zalaganjem i provođenjem zadataka dali svima nama dodatni podsticaj i potvrdu da radimo zaista dobar posao. Zahvaljujemo se svima na saradnji i nadamo se budućim saradnjama sa ciljem unapređenja i očuvanja životne sredine.

Dejan Radošević

Danas, u vremenu kada je digitalno doba omogućilo nikada veći protok informacija u istoriji čovječanstva, putem brojnih medija i platformi za oglašavanje, što je omogućilo pojedincu slobodu pristupa istim, ali sa druge strane, zbog vrtoglave brzine stvaranja i distribucije informacija, a nerijetko i dezinformacija, najčešće nismo u mogućnosti da ih na sistematičan način sagledamo i pravovremeno reagujemo. Takođe, možemo bez imalo pretjerivanja zaključiti i da je brzina iskorištavanja prirodnih resursa i degradacija prirodnih staništa, kao i narušavanje kvaliteta životne sredine uopšte, jednako tako brzo dostigla najšire planetarne razmjere. Taj negativan trend nije zaobišao ni Bosnu i Hercegovinu.

Na desetine izgrađenih hidroenergetskih objekata i stotine izdatih koncesija za izgradnju novih, izgradnja putne infrastrukture, eksploatacija sirovina, zagađenje prouzrokovano sagorijevanjem fosilnih goriva i druge po životnu sredinu štetne pojave, primorale su ekološke aktiviste i zaštitare da se umreže i zajednički djeluju, kako bi bar djelimično odgovorili svim tim izazovima. To je učinjeno putem osnivanja "Eko BiH" mreže, koja je za mene jedan od najprepoznatljivijih i najviše korištenih alata za umrežavanje organizacija i pojedinaca, pružajući im mogućnost za usmjereno djelovanje i olakšano i pravovremeno informisanje o ključnim problemima koji se tiču zaštite životne sredine u Bosni i Hercegovini. Pored toga, "Eko BiH" mreža igra značajnu ulogu u produbljivanju ekoloških znanja i podizanju kapaciteta i svijesti pojedinca o značaju zdrave životne sredine. I na kraju, ono što je možda i najvažnije, aktivnosti i jedinstveno djelovanje unutar "Eko BiH" mreže dovelo je do zaustavljanja realizacije, nekih, po prirodu Bosne i Hercegovine, najviše štetnih projekata.

Alma Mirvić

Projekat Eko BiH i istoimena mreža predstavljaju jedinstven resurs u našoj zemlji gdje se može naučiti štošta korisnoga o prirodi, gdje se povezuju organizacije i pojedinci za čistiju i zdraviju životnu sredinu, i gdje se mogu dobiti konkretni pravni savjeti u borbi za ekološka ljudska prava.

O Eko BiH sam pričala i van BiH, na platformi Environmental Peacebuilding Association jer koristi ovog projekta i same mreže treba predstaviti i van granica naše zemlje. Nadam se da će se i u budućnosti ovakav projekat nastaviti, s obzirom na višestruku važnost koju predstavlja za cjelokupni ekološki pokret u BiH, ali i za sve građanke i građane naše zemlje.

Vladimir Pikula

Učestvovanjem u projektu u organizaciji CZSS i Eko BiH imao sam priliku da saradujem sa kolegama koji su ozbiljno i organizovano posvećeni radnim aktivnostima. Izbor teme je odličan budući da predstavlja stvaran i ozbiljan problem iz najbližeg životnog okruženja.

U atmosferi tolerancije, kompromisa, kreativnosti i kompetetnosti bilo je zadovoljstvo raditi. Nadam se da će se saradnja nastaviti i dalje.

Đorđe Stefanović

Od početka realizacije projekta Eko BiH uključen sam u aktivnosti realizacije projekta kao predstavnik NVO Dinarica - WWF Adria u BiH. Zajednički smo radili na sprečavanju daljeg širenja mHE u BiH, kroz niz aktivnosti, podnošenja pisanih obraćanja, studija, osvrta na pojedine dokumente i/ili aktivnosti kroz javne konsultacije. Zajednički smo organizovali Konferenciju o zaštiti rijeke Zapadnog Balkana, Sarajevo novembar 2019. Rezultat ove Konferencije je Deklaracija o zaštiti rijeke Zapadnog Balkana, koju smo komunicirali sa orgnima vlasti u BiH. Deklaraciju su usvojili Predstavnički dom Parlamenta FBiH (jun 2020) i Narodna skupština RS (februar 2021).

Partneri na realizaciji projekta su animirali NVOe iz BiH da učestvuju u radu Radnih grupa za izradu Strategije i Akcionog plana zaštite životne sredine BiH 2030+. Koordiniramo rad i zajednički nastupamo u radu RG. U više navrata, kroz projekt su organiziovani skupovi podrške lokalnim inicijativama, posebno u kontekstu sprečavanja izgradnje mHE u gotovo svim krajevima BiH.

U okviru projekta je održan sastanak Eko BiH mreže, kao "krovnog" organizacionog foruma ekoloških organizacija iz BiH.

Preko stranice projekta, ponuđeno je mnogo informacija o aktuelnim aktivnostima i ponuđen je prostor drugim organizacijama da učestvuju u javnim konsultacijama prilikom usvajanja/donošenja zakona i drugih propisa, izrade i odobravanja studija o procjeni uticaja i strateških procjena uticaja na okolinu.

Tokom poslednje tri godine, saradnja je fokusiranija na određene probleme i smatram da je realizacija projekta pomogla da se neke aktivnosti NVO sektora izvrše ili da se u njih uključi veći broj organizacija koje djeluju na lokalnom nivou.

Generalno, mislim da je realizacija projekta pomogla promociji nevladinog ekološkog potencijala i pomogla malim, lokalnim organizacijama da se ojačaju, steknu nova iskustva i ostvare neophodne veze sa drugim akterima u oblasti okoline u BiH.

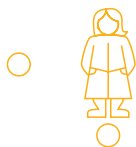
Marko Dukić

Već nekoliko godina saradujem sa Centrom za životnu sredinu i uvijek sam podržavao njihove projekte jer se poklapaju sa mojim razmišljanjima o zaštiti životne sredine. Nastojao sam svojim radom na što bolji način doprinijeti kampanji projekta Eko BiH i animirati građane da komentarišu Nacrt zakona o obnovljivim izvorima energije Republike Srpske. Po broju komentara, rekao bih da smo uspjeli u tom naumu te se nadam izmjenama zakona i građanskoj energiji za sve nas. Živjela građanska energija!

Vera Bulić

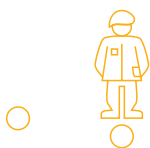

Uvijek mi je zadovoljstvo biti dio tima koji se svakodnevno bori za Pravdu prirode. Posebno mi je drago što smo uspjeli pokrenuti male organizacije da naprave velike promjene.

Bilo kakav vid narušavanja staništa u kojem ptice obitavaju zavisno od godišnje etape (gniježđenja, migracije, zimovanja i sl) može znatno da ugrožava opšte globalno stanje populacija određenih vrsta koje nisu zastupljene na još mnogo sličnih tipova staništa u svijetu, nestanak samo jedne od navedenih sa popisa pronađenih vrsta bi se smatrao ekocidom. Postavlja se pitanje omjera značaja manjeg izvjesnog energerstskog benefita koje zauzvrat devastira jedno od najčistijih područja od neprocjenjivog značaja za prirodno nasljeđe Bosne i Hercegovine.

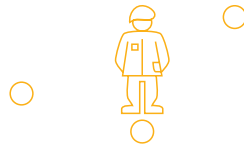
Draško Adamović

Mogu istaći nekoliko činjenica zatečenih na terenskom istraživanju u okviru Eko BiH projekta i inicijative za zaustavljanje procesa izgradnje više minihidrielektrana na lokalitetu gornjeg toka rijeke Neretve.

Što se tiče opisa saradnje za CZŽS, bio sam angažovan da izvršim istraživanja kao ekspert na polju ornitofaune, nosim pozitivne utiske, drago mi je da je centar našao opravdane razloge za ukazivanje problema koji bi nastao devastiranjem ovog bisera prirode u BiH. Kao istraživača, jako me zainteresovao teren, smatram da su velika površina istog i manji broj dana provedenih u transektnim tačkama sigurno ostavili prostora za još neevidentiranih, neprimjećenih, skrovitijih vrsta koje traže temeljniju istragu u svakom godišnjem dobu. Nastojaću da ga obidem ponovo.

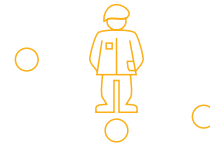
Neizostavno je istaći da se radi o posebnom prirodnom resursu, i dalje dobrim dijelom netaknutom divljinom, području visokog stepena biopotencijala endemskih rariteta, od 88 vrsta ptica koje sam evidentirao tokom nekoliko dana istrage, gotovo sve imaju pripadajuće statuse određenog nivoa zaštite po brojnim lokalnim, regionalnim, ali i međunarodnim direktivama i konvencijama o zaštiti prirode. Znatno dio pronađenih trajno zaštićenih vrsta se nalazi na Aneksu 1 direktive o pticama što samo po sebi daje imperativ za obezbjeđenje odgovarajućeg statusa zaštićenog područja takvog lokaliteta od velikog opšteg značaja, u konačnom ishodu realizacije plana upravljanja sa dobrom praktičnom zaštitom.

Jugoslav Jevđić

Put razvoja je težak, pun izazova i prepreka, a ako pri tome nemate jasnu viziju i ciljeve, ponekad i nemoguć. Strateškim promišljanjem koji vam pomaže da definišete šta i kako želite ovaj put može učiniti lakšim i realno izvodljivim. Eko BiH, kao važna i uticajna mreža organizacija u Bosni i Hercegovini, čiji je fokus na zaštiti životne sredine, je prepoznala tu važnu potrebu da strateški izradi svoj razvojni put.

Imao sam tu privilegiju i čast da zajedno sa njenim predstavnicima prepoznamo i adresiramo snage, slabosti, mogućnosti i prijetnje koje su nas strateškim promišljanjem vodile do jasne vizije i ciljeve, na kraju pretvorene u Strateški plan Eko BiH mreže. Drago mi je da sam u tom procesu upoznao i radio sa ljudima koji iskreno vole i poštuju svoju zemlju i njene prirodne ljepote, a kakvog smatram i samog sebe.

Iako su teška vremena i izazovi pred nama - klimatske promjene, zagađenje vazduha, nestanak biljnog i životinjskog svijeta, nepovratno uništavanje resursa... ne samo za našu zemlju, nego i za cijelu planetu, nemam nimalo sumnje da su ljudi sa kojima sam radio čuvari naših prirodnih ljepota. Oni su i inspiracija i motivacija našim građanima kako zajednički moramo stremiti i raditi da očuvamo, ne samo našu životnu sredinu, nego i našu prirodu.

Pero Pavlović

S obzirom da sam veliki ljubitelj prirode i sportski ribolovac, snimanje filma sa drugarima iz Centra, za mene je bilo veliko zadovoljstvo. Kada pomiješate svoj profesionalni poziv i ljubav prema rijekama i prirodi, rezultat ne može izostati. Zaista cijenim i poštujem napore koje drugari iz Centra svakodnevno ulažu, da bi odbranili i očuvali životnu sredinu. Snimajući razne projekte, svjedočio sam jednoj jako lošoj situaciji u kojoj se oni nalaze i poziciji iz koje djeluju.

Svakodnevno su izloženi raznim pritiscima i napadima, gdje su predstavljeni kao besposleni ljudi, plaćenici, nekakvi sputači tranzicija i rušitelji države, što smatram nedopustivo. Svaki građanin, patriota, koji voli svoju zemlju i svoje rijeke, bez obzira čime se bavi, mora dati svoj doprinos za očuvanje životne sredine. Ljudima iz Centra, ostalim ekološkim organizacijama, pojedincima, svima koji se demokratki bore protiv uništavanja životne sredine, treba dati punu podršku.

Amar Močević

Moj angažman na Eko BiH projektu smatram obostrano korisnim, kako za sebe lično tako i da CZZS kao nevladinu organizaciju s kojom sam imao zadovoljstvo surađivati. Moj doprinos projektu je prije svega je bio u tome što sam na osnovu relevantnog teorijskog i praktičnog iskustva u sektoru obnovljivih izvora energije mogao dati dodatnu koristim svojim znanjem, sugestijama i prijedlozima u cilju kreiranja novog regulatornog pravnog okvira u Bosni i Hercegovini kojim se uređuje oblast korištenja i podsticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije. Predmetna materija je od velikog značaja za Bosnu i Hercegovinu naročito imajući u vidu strateška i ciljna opredjeljenja Europske Unije ka potpunoj dekarbonizaciji energetskeg sektora u jasno predviđenim vremenskim rokovima.

Navedena tranzicija će za BiH biti naročito izazovna stoga rad nevladinih organizacije poput CZZS je od velikog značaja za razvijanje i unaprijeđenje svijesti kod građana i drugih pravnih lica o prednostima, mogućnostima i modalitetima brze i efikasne tranzicije energetskeg sektora ka njegovoj punoj dekarbonizaciji i unaprijeđenju kvaliteta životne sredine. CZZS je kroz konkretan projekat okupio stručnjake sa relevantnim iskustvima od kojih sam ja kao učesnik na projektu mogao dosta toga korisnog da saznam i da kroz razmijenu mišljenja i iskustva obogatim i unaprijedim u svom profesionalnom opredjeljenju. CZZS je zasigurno organizacija koja usmjerava i ubrzava kretanje našeg društva kao neizbježnoj i neimonomovnoj energetskeg tranziciji u BiH. Svim zainteresovanim pravnim i fizičkim licima bih svakako preporučio rad sa CZZS-om na sličnim i drugim temama iz oblasti koje ovaj NVO pokriva i kojima se bavi kroz svoj rad i djelovanje.

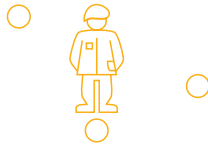
Momčilo Đukić

Prije nekoliko mjeseci sam se prijavio na oglas, u kojem se tražilo stručno lice koje će u ime CZZS-a uraditi stručnu energetskeg analizu prijedloga novog Zakona o OIE.

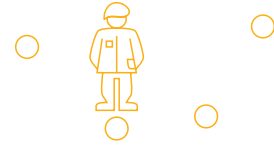
Poslije prvog razgovora sa njihovim predstavnicima, sam se uvjerio da se radi o veoma ozbiljnoj organizaciji i pojedincima, koji su za ovaj posao angažovali eksperta i ekonomske i pravne struke. Angažovanje na tom projektu je trajalo 4 mjeseca i zajedno sa predstavnicima CZZS-a i Eko BiH smo detaljno obradili novi prijedlog zakona, tako da smo imali preko 60 amandmana koje smo dostavili nosiocu izrade zakona. Prijatno sam se iznenadio na koji način su oni pristupili ovom projektu. Pratili su sve što se dešava u našoj zemlji i okruženju, i trudili su se da sve podijele sa nama uz uvažavanje svih naših iskustava u pojedinim oblastima. Pored toga što je zakonsko rješenje bilo predočeno javnosti, dodatno su prijedlog nacрта objavili na svojoj internet stranici, uz istovremeno emitovanje promotivnog spota sa ciljem da zainteresuju populaciju da se radi o veoma bitnom zakonu na osnovu kojih će biti regulisano korištenje obnovljivih izvora energije.

Njihovo učešće u javnim raspravama i istupi u medijima su bili dobar vjetar u leđa i nama da progovorimo javno o ovoj temi, što su nam omogućili preko svoje logistike. Uvjerio sam se da se radi o grupi individualaca koji svojim ličnim primjerom žele da potaknu i druge da aktivno učestvuju u izgradnji boljeg društva. Zaštita životne sredine je cilj koji su postavili ispred svog ličnog, i čini mi se da dobro poznaju tehnike i alate kako postići da se čuje i drugačije mišljenje. Bila mi je izuzetna čast da sarađujem sa njima i rado ću se odazvati svakom njihovom pozivu kako bi dao lični i profesionalni doprinos

Dragan Vučić

Smatram svoj angažman i saradnju sa CZZS višestruko korisnim. Doprinos se prije svega ogleda u korištenju znanja i iskustva vezanih za ekonomsko-finansijske sfere i njihovu primjenu u domenu obnovljivih izvora energije i izmjene/unapređenja regulatornog okvira u istoj u BiH. Sa druge strane, imao sam priliku da se dublje upoznam sa korištenjem obnovljivih izvora energije u BiH i da diskutujem različite aspekte ove teme sa kolegama iz CZZS koje smatram jednim od nosilaca aktivnosti u predmetnoj oblasti u BiH. Njihovo poznavanje oblasti i njihova uključenost su izvrstan primjer za druge NVO, kao i za kreiranje i unapređenje svijesti stanovništva u BiH.

Angažovanjem na projektu imao sam priliku da se bolje upoznam sa Eko BiH mrežom i nadam se i vjerujem da će svojim proaktivnim pristupom i aktivnostima Eko-BiH mreža nastaviti da bude dobar korektivni faktor politika vezanih za pitanja energije i životne sredine. Toplo bih preporučio saradnju prije svega sa CZZS, a i sa drugim NVO, na temama vezanim za očuvanje i zaštitu životne sredine i obnovljive izvore energije.

Saša Kunovac

Saradnju sa CZZS započeo sam još tokom "Bitke za Sutjesku", a nastavio i prilikom realizacije projekta Eko BiH, odnosno istraživanja sisara u području gornjeg toka rijeke Neretve.

Mogu reći da sam imao i više nego pozitivna iskustva tokom saradnje, a posebno me impresionira ekspeditivnost i profesionalnost uposlenika CZZS prilikom rješavanja tekućih i svih drugih problema koji se uobičajeno javljaju pri realizaciji svakog projekta, tako da se iskreno nadam da će se naša saradnja nastaviti i u budućnosti.

Aleksandar Saša Škorić

Kroz Eko BiH projekat bio sam u prilici da radim sa velikim brojem hrabrih ljudi koji se bore za očuvanje prirodnih dobara BiH. Kao takav, projekat Eko BiH ima veliku težinu koja se vidi i koja će se tek vidjeti i nadam se shvatiti kao ključna za povezivanje ekoloških organizacija Bosne i Hercegovine. Drago mi je što sam bio dio ovog projekta i što sam kreativnim radom kroz dizajn predstavljao projekat i mnoge kampanje i time je približio ljudima i podigao svijest javnosti o važnosti zaštite prirodnih resursa od negativnih i loših uticaja. Hvala Koordinatoru projekta Viktoru Bjeliću na objašnjenjima 'šta gdje ide', i naravno Koordinatorici kampanje "Čuvari rijeka" Dragani Skenderiji na nepresušnoj energiji i pomoći pri radu na promotivnim materijalima između ostalog.

Promotivni materijal

Pored promotivnog dijela kampanja na društvenim mrežama i putem medija, osmislili smo dosta promotivnog materijala kako bismo kampanje približili još većem broju ljudi. Htjeli smo da vizuelno budemo prisutniji. Pri tome smo se vodili idejom da sve što izradimo bude praktično i korisno za svakoga. Da ne bude još jedan promotivni materijal u nizu koji ostavimo sa strane. Ovi materijali bili su prvenstveno namijenjeni članicama Eko BiH mreže i Koalicije za zaštitu rijeka BiH, ali i svim ljudima koji se bore za zaštitu životne sredine, a koji nisu u pomenutim mrežama.

Posebno smo ponosni na razvoj i izradu društvene igre "Hidropol" (po uzoru na "Monopol") kojom smo aktualizovali pitanja o hidroelektranama i obnovljivim izvorima energije na zanimljiv način koji će omogućiti građanima bolji uvid u energetska politiku, ali i biti vid edukacije za mlade naraštaje.

ČUVARI

RIJEKA

Foto: Nikola Pećanac

Foto: Nikola Pećanac

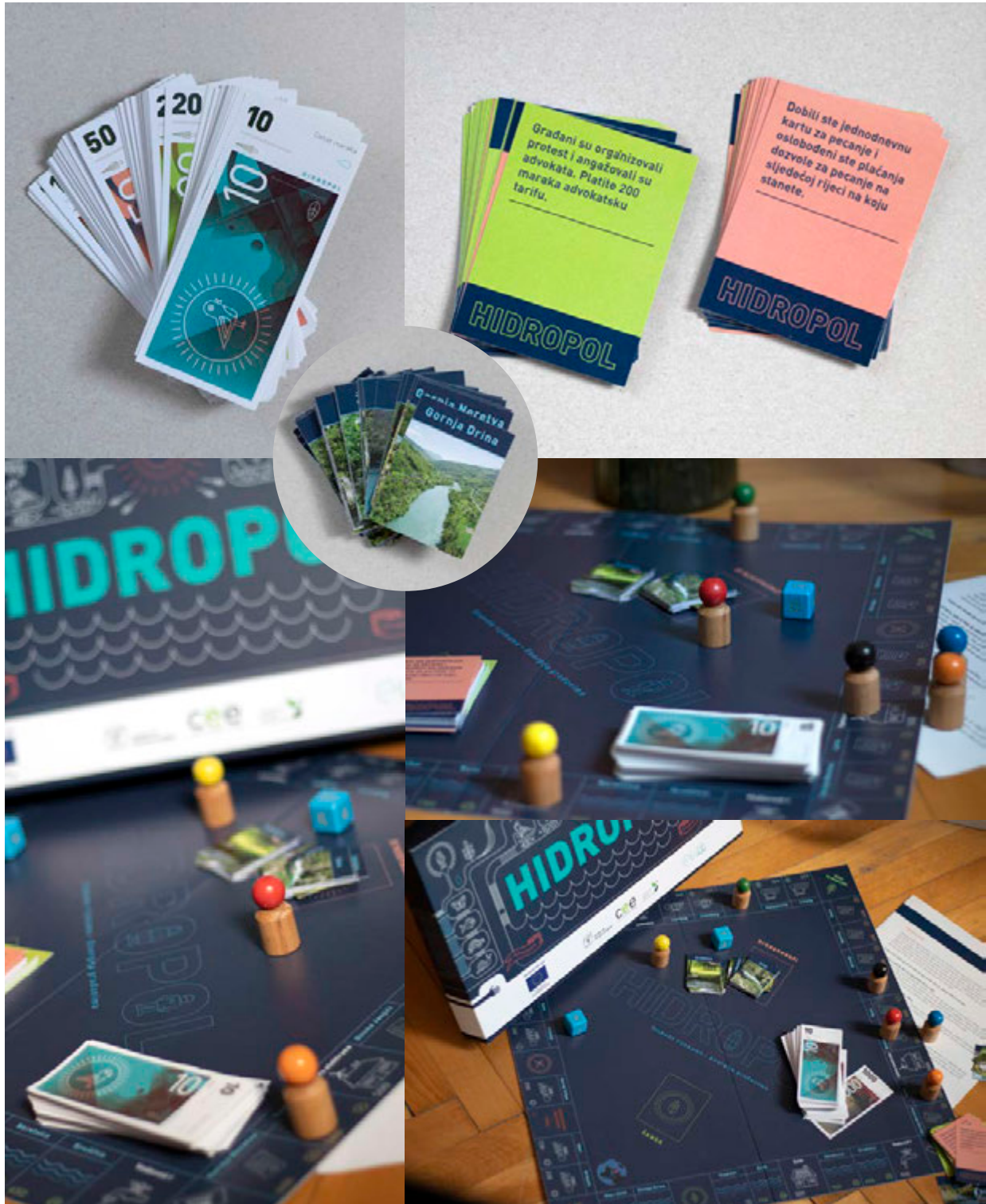

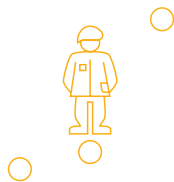
Foto: Svjetlana Panić

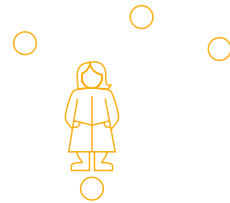

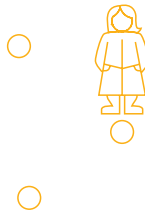
Projektni tim

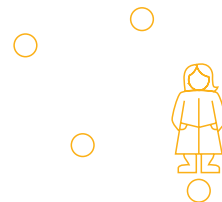
Viktor Bjelić
Koordinator projekta
Centar za životnu sredinu
Banja Luka

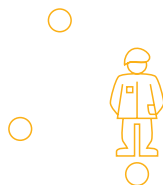
Dragana Skenderija
Koordinatorica kampanje "Čuvari rijeka"
Centar za životnu sredinu
Banja Luka

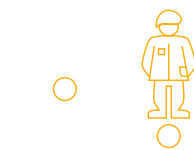
Amra Skramončin
Koordinatorica kampanje "Voda za sve"
Centar za ekologiju i energiju
Tuzla

Emina Veljović
Koordinatorica kampanje "Okoliš je zakon"
Aarhus centar u BiH
Sarajevo

Boris Bucalo
Finansijsko-administrativni menadžer
Centar za životnu sredinu
Banja Luka

Redžib Skomorac
Pravnik
Centar za životnu sredinu
Banja Luka

